

170. ԴՈՆԳՈՒՆՑ ՓԼԱՆՔՅԱՍԱՆՑ ՎԵՍԿԵՔՅԱՔՑՈՒՆ
ԹԱՔԱՎԵՐԸ

Մին դձիւ, տափլուկ տեղ, մին շեն ա ինձում: Էս շենին ժողովուրթը դոնգի յա ինձում: Էս դոնգի ինիլան էլ լնվ չըն ապրում, շատ քյանսիր ըն ինձում: Էս շենին անում յի ինձում, միշտ ասում ըն յոնգի փլանքյանանց շենը: Դոնգի փլանքյանանց շենեն ամենախելունք մարդը դիրն ա ինձում: Էս դերը մին տուն ա շինում, կլխեն մին պուպուզուի տինում, անունն էլ ասում՝ Եխծի: Ժողովուրթը ռութանան քշերավ եր ա կենում, քյնձում եխծեն, դերին ծերքը պաշում, մին պեն տինձում դերին հափունն մաշին, վեր դերը աղոթք անի, ձերանց լնվ ապրուստ տա:

Մին ռութանա, մին քաշալ մարթ ա կյամ էս շենը, լճա սնվթան պուհածեն հրցնում ա.— Էս շենը դոնգի փլանքյանանց շենն ա՞: Ասում ա.— Հա՛, հինչ ը՛ս օղում:

Ասում ա.— Պեն չըմ օղում, շենին տեղը գլիդանն ար ինձ հանձնի:

Քաշալը ծուցան մին հաց ա տնւ օնում, շենին մաշեն կանչում:

— Ա՛ ժողովուրթ, էսհինչ տեղը աստված հաց ա թափում, հվաթող չկա, հու վեր տնիզն ա, թող ճել անե, քյնի հվաթի:

Մին էլ տեսնում ա մեծ, պիծի, խոխա, բախա մշնկենն եր կալած, վազ ըն տամ: Քաշալն ասում ա.— Էս ա վեր կա, սահանք փլանքյանանց դոնգն շիննցեք ըն, վեր օղիմ, ես ըստեղ թաքա-

վեր էլ կտեռնամ: Վազ ա տամ, ժողովուրթնն առաջը կտրում, թա՛ էլ քյննմեքյ, ըննդան տոնա ըք եկալ, ըստուծն վըխնցրալ, փըխցրալ: Ետ ըն տեռնում, կյաւ:

Էլ էս քաշալը շննան տոնա շի կյամ: Մտածում ա, հունց անե, վեր շննին դերը ինքը տեռնա: Օգում ա դերին ըսպանե, վախում ա աստված եխծեն պնուխներան ուրան յիշխիս ինի: Եննցիք էլ դերին շատ ըն սիրում: Քաշալը ըստիպված դերին նհետ ախպերություն ա անում:

Ետ ա անց կենում, թա խրեզյ, ժողովուրթը դերին կոշտը կյնեղյատ ա քյննմ, թա՛ Քաշալը մեզ խնփոն ա:

Դերը վեր քշալեն ասում ա, քաշալը մաննը կծում ա, թա պահո՛, վեր ժողովուրթը կլխի յա ըղնում՝ պենա պննթ ա, ուրեմն խլուքանում ըն, ապրելը տծեր կինի:

Մտածում ա, թա հունց անե, վեր դերին խելքը շափե, ետնան կործն ընցընե: Ժողովուրթնն նհետ եխծե յա նի մտնում, քյննմ մուտանում, դերին կլիրքը պաշում, դերին հափումը մին քարու կտոր տինում:

Դերը վեր տեսնում ա, ասում ա.—Ըշխարքես վերը եկալ ա, ժողովուրթ հսեք էս մարթուն ըսպենցեքյ: Քաշալը տեսնում ա, վեր պենը պուռթ ա, եխծան տոնա ա կյամ, փախնում թուշ բիդի սարերը, ժողովուրթը՝ ետնան: Քաշալը փըխնիխս եշում ա տեսնում մին սարու տնշում մին շորան էծեր, վխննե յա պահում: Վազ ա տամ շորանն կոշտը, ասում.—Չորան ախպեր, ժողովուրթը հետաս ա ընգլն, օգում ա, թա ինձ էս ըշխարքես թաքավերը շինի, ես էլ օգում լըմ, եք շորուրենս փոխինքյ, տու թաքավեր տեռ, ես էլ՝ շորան:

Լհն վեր փոխում ըն, շիննցեքյ տեղ ըն հսնում:

Քաշալն ասում ա.—Դե՛, շորան ախպեր, փախեր, հունց ըա, վեր քեզ փոնին: Եիննցեքյ շորանն փոնում ըն, պերննը, ծերքերը, վննները կապում, գյուղոն շին, թա հինշ անին:

Դերն ասում ա.—Տարեք կյետը քցեցեքյ, թող ճոնը քշե, տանե, մեր շննան թող հինշ տեղ օգում ա, տանե:

Տի էլ անում ըն, դիննցած տոն կյամ, վեր շենը ըզատվալ ա էտ քշալան:

Ուրոնգյունը վեր մին խրեզյ մըթնըժողում ա, մին շորան դոնգի փլանքյանանց շենին մաշավը Եհյ-հեյ ընելավ մին սննըն էծ ու վխնա ա քշում: Եշում ըն, տեսնում, վեր քաշալն ա: Զրմանում ըն, հըրցընում, քաշալն ասում ա.—Պա ասել լը՞ք, վեր

ինձ ճորին մաշը քցեցեք, եշիմ տեսնամ էնքան էծ ու վեխճար, վեշ ճոնգըն ա ուրվամ, վեշ էլ՝ տուտը. բոլ ա հինչքան քյանսիր ըպ-րեցեք, քյեցեք փոնեցեք, պերեք հու հինչքան օղում ա:

Դերին կանչում ըն մալհաթ անին:

Դերն ու քաշալը վեր հերհեր պտահում ըն, քաշալն ասում ա.— Քարը հի՛նչ ըրեր:

Դերն ասում ա.— Հի՛նչ պիտ անիմ, քեզ նհետ մին տեղ քցե-ցե ճիրին մաշը:

Քաշալը ըստեղ էրկու ծերքավ հերան կլխեն ա թխում, թա՛ պա՛հ, քու տոնը քանդվի վուշ, էս հի՛նչ պեն ար, վեր իմ կլխեն պերմը:

Դերն ասում ա.— Հինչ ա՞ պտահալ:

Քաշալն ասում ա էդ քարը բուլանտ ա իլնլ, էսհինչ թաքա-վերան ըմ կուղացալ, ասալ ըմ՝ տըլահան ըմ ըշխարքես ամենա-խելունք մարթուն:

Դերը ըստեղ մորոքը սղալում ա, թա՛ պա տես է՛, ես էլ գյոհոհում ի, թա ինձ մասխարա լըս անում, պա մհենգյ հինչ ա՛-նինք:

Մտաւանում ա, քաշլեն ճկատան պաշում, ներդություն խընթ-րում, ժուղովրթեն քամակն անում, բիդի կլետը քյնոմ:

Քաշալն ասում ա.— Դն վեր տի յա, շինանցոնց կասիս, հունց վեր ինձ ըն կպոտալ, ինդի յէլ քեզ կպոտին, վեր խեխտվիս վուշ, ամմա պերանտ թող պեց մնա:

Դերն ասում ա.— Հոնը էծ ու վեխճար ա հանջնթ, բուլանտ ա հանջնթ, թող հետաս կլն:

Հինչքան տղամարթ կա շենումը, դերին հետան ըն տեռնում, քյինում կլետեն դրաղը: Կլետեն դրաղեն դերին հրամանավը հերանց կպոտում ըն, հունց վեր շուքանեն, վեննան, ծերքան փոնում, կլետը քցոմ: Տու ասել մի, էտ քցած տեղը մին պիհիր ա ինոմ ցցված: Էտ պիհիրը նի յա մննում դերին քամակը: Դերը ճիրան կլխը տոն ա օնում, ժղովուրթեն ասում.— Էծին պողը փոնալ ում, հսեք:

Ամեգլը մին տեղան Պերանց քցոմ ըն ճորին մաշը, լոխ խեխտվում: Դոնգի փլանքյանանց շենն էլ, դոնգի փլանքյանանց շենին կնանեքյն էլ մնում ըն քաշլեն: Քաշալն էլ էնքան ուրախա-նում ա, վեր կլխեն մազեր ա փսնում, տեռնում ա տղոնգունց փլանքյանանց վեակեքյոնլ թաքավեր: